

Martin Aaron Hofmek, Yosi a Esti OyKay

RABÍNSKÉ SLOVO Rabín Daniel Mayer:
Jom ha-kipurim: Den smíření a náprava
mezilidských vztahů **2**

ROZHOVOR Je to OyKay! Fakt! **4**

KULTURA Devátý ročník Festivalu izraelského
filmu KOLNOA 2025: Oslava filmového umění
a nevšedních lidských příběhů **6**

TÉMA Válka na papíře: Anexe Západního
břehu versus uznání Palestiny **8**

REPORTÁŽ Základní kámen **9**

KULTURA Dějiny národa, který povstal
z diaspory **10**

TÉMA Židovství je pro české středoškoláky
zejména holocaust a izraelsko-palestinský
konflikt **11**

CESTOVÁNÍ Ejn Gedi – domov kozorohů,
vzrostlých baobabů a úkryt krále Davida **12**

MIŠ-MAŠ / מיש-מש **14**

KULTURA Kulturní program říjen 2025 **16**

RECEPT Limoncello - לימונצ'לו **20**

Milé čtenářky, milí čtenáři,

blíží se druhé výročí teroristických útoků 7. října – události, která otevřela další bolestnou kapitolu izraelsko-palestinského konfliktu. Mnoho Židů po celém světě se od té doby cítí méně bezpečně. Došlo k nárůstu počtu antisemitských incidentů ve veřejném prostoru – od urážek a výhrůžek až po násilné útoky. Mezi mnoha Židy v diaspoře se zvýšilo uvědomění důležitosti komunity a solidarity, ale také rozčarování z toho, jak se válka vyvíjí.

Česká republika je tradičním spojencem Izraele. První zastupitelství bylo otevřeno krátce po založení Státu Izrael a fungovalo až do roku 1967. Diplomatické vztahy mezi oběma zeměmi byly obnoveny před třiceti pěti lety. V rámci oslav tohoto výročí byl natočen dokument Základní kámen, který vypráví o vzniku první izraelské ambasády prostřednictvím osobních vzpomínek Michaely Vidlákové, dcery jednoho z jejích prvních zaměstnanců. O jeho slavnostním uvedení v Galerii Středočeského kraje (GASK) v Kutné Hoře si můžete přečíst v reportáži Lubora Falteiska.

Film bude uveden na Festivalu izraelského filmu KOLNOA. Ten letos nabídne divákům nejen výběr ze současné izraelské kinematografie, ale i setkání s hosty, jejichž tvorba je důkazem prohlubující se spolupráce českých a izraelských filmařů. Více o festivalovém programu se dočtete na straně šest.

Nepropáštěte rozhovor s tvůrčím týmem nového projektu OyKay. Ten si, slovy rabínky Kamily Kopřivové, která se na jeho podobě podílí, klade za cíl: „... židovství představit zábavnou a přitažlivou formou dětem od jednoho roku do devadesáti devíti let – ve všech jeho barvách, příchutích a podobách.“ Průvodci hravých videí jsou Yosi a Esti, kteří zdobí obálku aktuálního čísla. Na poslední stránce pak najdete první ze série receptů a ilustrací Roni Abramson.

Ráda bych také přivítala novou redakční posilu – devatenáctiletou izraelsko-českou studentku Jasmin Carmel. V tomto čísle najdete její vzpomínky na dětství v kibucu Ejn Gedi.

Gmar chatima tova a hezký Sukot!

RADKA LÍM LABENDZ

šéfredaktorka Maskilu

Jom ha-kipurim: Den smíření a náprava mezilidských vztahů

Ve středu dopoledne, 1. října, v předvečer Dne smíření – יום הכיפורים se tradičně koná obřad kaparot – כפרות. Symbolicky jsou hříchy člověka „přenášeny“ na kohouta (u mužů) nebo na slepici (u žen). Zvířata se následně předají šochetovi, který je rituálně porazí, a maso pak případně chudým, aby si z něj připravili pokrm před půstem Jom kipur. Stále více Židů však dnes tuto starou praxi nahrazuje peněžní obálkou: vložené prostředky se rozdají potřebným jako cedaka, aby si mohli obstarat potraviny na se'udat mafseket, poslední jídlo před začátkem půstu.

V Mišně Joma 8:9 (משניות מבוארות - פינחס) se uvádí:

עבירות שבין אדם למקום, יום הכיפורים מכפר; עד שבינו לבין חברו - אין יום הכיפורים מכפר, עד שירצה את חברו. „Provinění mezi člověkem a Bohem zhlazuje Den smíření. Avšak provi-

nění člověka vůči člověku Den smíření nezahazuje až do doby, kdy provinilec nahradí jím způsobenou škodu poškozenému a poprosí jej o odpuštění.“

Jaké provinění může být mezi člověkem a Bohem? Žid může přestoupit čistě náboženské příkazy. Například nedodržoval šabat a svátky, povinnost jíst košer, ve všední dny se třikrát denně nemodlil, nechodil do synagogy. Pokud chce člověk takové a podobné přestupky napravit, musí dát Hospodinu slib, že ten či onen přestupek napraví a poté pak svůj slib „zhotovit“ ve svém životě, v každodenní praxi. Poté Jom kipur zhladí všechny takové přestupky, které člověk v minulosti spáchal.

Druhou kategorií provinění je narušení mezilidských vztahů. Zde nestačí pouhá vůle, předsevzetí či slib, že se budu chovat lépe. Je nutné aktivně usilovat o nápravu. Narušení může mít podobu materiální škody způsobené bližnímu jednáním či nedbalostí, ale také újmy na jeho dobrém jménu – například pomluvou.

Urovnání vztahů je snazší tam, kde jde o hmotnou škodu: rozbitou věc mohou nahradit, odcizené peníze vrátit a připojit i přiměřenou kompenzaci, přičemž zároveň požádám o odpuštění.

Mnohem obtížnější je napravit újmu způsobenou slovy. Omluva mezi čtyřma očima zde nestačí, protože neodstraní dopad na ty,

Při modlitbě selichot u Západní zdi

Foto: Mark Neyman, Vládní tiskový úřad Státu Izrael

kteří pomluvu slyšeli. V takovém případě mám povinnost vystoupit před těmi, komu jsem lež šířil, veřejně se dotýcnému omluvit a požádat jej o odpuštění. Teprve tehdy lze hřích skutečně napravit.

Rabín Jicchak Zilberstein, rabín nemocnice Majanej ha-ješua v Beně Braku a odborník na lékařskou etiku, v jedné své knize z šestidílné řady nazvané *עליו לשבח* uvádí příběh *melamed* (učitele dětí ve třídách Talmud Tóra nebo v chederu). Tento *melamed* ve třídě opakovaně ponižoval jednoho žáka. Dnes bychom řekli, že si na něj zasedl a šikanoval ho před zraky všech spolužáků. Postupem času toto chování u chlapce vyvolalo těžkou depresi, která se stále prohlubovala. V dospělosti jej tato trvalá deprese natolik poznamenala, že nebyl schopen navázat vztah vedoucí k manželství. Zůstal svobodný, osamělý a zatrpklý.

Po mnoha letech se *melamed* náhodně setkal s několika svými bývalými žáky, kterým už bylo přes čtyřicet a někteří měli dokonce vnoučata. Vzpomínali společně na léta v chederu a řeč přišla i na žáka, kterého *melamed* kdysi šikanoval. V tu chvíli se v něm cosi zlomilo. Vstal, opustil společnost a spěchal do domu toho, komu tolik ublížil.

Když dorazil, spatřil ho sedět samotného a opuštěného. Teprve tehdy si plně uvědomil následky svého chování. Rozplakal se a prosil bývalého žáka o odpuštění. Ten však, plný zloby, od něj odvrátil tvář a odmítl jej vyslechnout. Po čase se ale k plačícímu a naléhajícímu *melamedovi* obrátil a řekl: „Dobře, odpustím vám, ale pouze tehdy, pokud shromáždíte všechny mé bývalé spolužáky, přivedete je sem do mého domu a před nimi se mi veřejně omluvíte za to, co jste mi způsobil.“

Melamed spěchal do kanceláře Talmud Tóry, aby získal seznam všech tehdejších spolužáků svého někdejšího žáka. Brzy zjistil, že někteří z nich žijí v zahraničí. Podmínka poškozeného však byla jasná: musí k němu domů přivést opravdu všechny. *Melamed* spočítal, že jen na letenky pro ty, kdo žili mimo Izrael, bude potřebovat více než dvacet tisíc dolarů.

Nevěděl, zda je povinnost vydat tak vysokou částku za prosbu o odpuštění, a proto se obrátil na váženého rabína, *gedol ha-dor* – velikána pokolení. Ten mu řekl: „Kdybys, Bůh nedopusť, způsobil dopravní nehodu a zabil dítě, rodiče by tě žalovali a soud by tě poslal na deset let do vězení. Myslíš, že bys tehdy váhal zaplatit obrovskou sumu za právníka, který by se tě snažil zachránit? A chceš-li se nyní zachránit před trestem pekla – כדי שאתה רוצה – pak jsi povinen tyto peníze vydat a přivést všechny jeho spolužáky a před nimi o odpuštění prosit.“

A tak i učinil. Zaplatil letenky pro všechny bývalé spolužáky, kteří žili v cizině, shromáždil je v domě svého někdejšího žáka a tam, před zraky všech, se mu pokorně omluvil za křivdy, které mu kdysi způsobil.

V této souvislosti jsme se dotkli termínu *גיהנום* – peklo, *podsvětí*, nabízí se otázka, jak hluboko je peklo umístěno. Rabín Chajim

Kanievsky, z.c.l. (1928–2022), uvádí slova svého učitele z Ješivy Lomža v Petach Tikvě, rabína Elijaha Dushnitzer (1877–1949): „Podívejte se, jak je peklo hrozně hluboké.“ Víme, že Kórachovu pospolitost za jejich vzpouru proti Mojžíšovi pohltila země a všichni, kdo byli s Kórachem, zaživa sestoupili do podsvětí (*Numeri 16,28–33*).

V Jeruzalémském Talmudu (*Sanhedrin 10, halacha 4*) se uvádí, že Kórachova pospolitost se stále propadala do hlubin pekla. Od doby, kdy se pod Kórachem a jeho pospolitostí rozevřela země, uplynulo mnoho let a všichni vzbouřenci se každoročně propadali stále hlouběji do hlubin pekla – *podsvětí*, a to až do doby, než se za ně Chana (*Samuelova matka*) pomodlila.

אמר ר' יהושע בן לוי כך היתה עדתו של קרח שוקעת ויורדת עד שעמדה חנה ונתפללה עליה ואמרה ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

„Řekl rabí Jehošua ben Levi: Tak se Kórachova pospolitost propadala a sestupovala, až do chvíle, kdy se Chana za ně modlila a řekla: „Hospodin vydává na smrt i daruje život, do podsvětí přivádí a vyvádí též odtud.““ (*1. Samuelova 2,6*).

Díky Chanině modlitbě se sestupování Kórachovců do hlubin pekla zastavilo. Z tohoto příkladu vidíme, jak silná mohou být slova upřímné modlitby, že dokážou dokonce zastavit propadání do pekla, k němuž byli Kórach a jeho lidé Hospodinem odsouzeni.

Jom kipur – Den smíření je celý vyplněn modlitbami a prosbami k Všemohoucímu za odpuštění. Tradice uvádí, že Židé, kteří se celý Jom kipur modlí v synagoze a jsou oblečeni do bílých oděvů a zahaleni do bílých talitů, jejichž barva symbolizuje čistotu a bezhříšnost, jak uvádí prorok Izajáš (1,18): „I kdyby vaše hříchy byly jako šarlat, zbělejí jako sníh, i kdyby byly rudé jako purpur, budou bílé jako vlna,“ jsou podobní bezhříšným a čistým andělům.

Samozřejmě, lidé zdaleka nejsou andělé, ale někteří se jím svými vlastnostmi a vědomému vyhýbání se hříchům mohou alespoň trochu podobat. Vždyť se o některých lidech říká, že ten či onen je učiněný anděl. Jak dlouho po Jom kipuru budeme nadále alespoň trochu svými vlastnostmi podobní bezhříšným andělům, to záleží na každém z nás.

Všem souvěrcům a čtenářům Maskilu přeji dobrý nový rok a dobré potvrzení v Knize spravedlivých –
שנה טובה וגמר חתימה טובה בספר צדיקים!

RABÍN DANIEL MAYER

PROGRAM BEJT SIMCHA

Podzim 2025

KABALAT ŠABAT

Šabatové bohoslužby se konají každý pátek od 17.00

Místo: Židovská obec v Praze (3. patro), Maiselova 250, Praha 1
Prezenčně i online

Rodinná bohoslužba – vždy poslední pátek v měsíci

Zkrácená bohoslužba, program a občerstvení pro děti zajištěny

Místo: Židovská obec v Praze (klub Gešer, přízemí), Maiselova 250, Praha 1

Registrace není nutná.

V případě zájmu si lze objednat šabatovou večeři v restauraci Šalom.
Cena menu: 225 Kč
Rezervace: kehila@bejtsimcha.cz

SUKOT

Oslava Sukotu s ŽO Děčín

Datum: 11. 10. 12.30
Místo: Židovská obec Děčín, Žižkova 4, Děčín
Rezervace není nutná.

Bejt Simcha

Maiselova 18, 110 00 Praha 1
telefon: 603 393 558
e-mail: kehila@bejtsimcha.cz
web: www.bejtsimcha.cz

JAK ZÍSKÁVAT MASKIL?

a) v elektronické podobě na www.maskil.cz

b) v tištěné podobě za cenu poštovního a balného; pošlete, prosím, svoji žádost na adresu Bejt Simcha, Maiselova 4, 110 00 Praha 1, telefon: 603 393 558, e-mail: redakce@maskil.cz; výše poštovního a balného je v ČR minimálně 250 Kč ročně; uvedený obnos nám laskavě zašlete složenkou nebo na bankovní účet číslo: 86-8959560207/0100 u Komerční banky, variabilní symbol je 88888 (5×8), v popisu platby uveďte, prosím, své jméno

Je to OyKay! Fakt!

OyKay je nový projekt, který propojuje židovskou moudrost, vzdělávání a hravost s tradicí české animace. O jeho podobě a ambicích jsme mluvili se zakladatelem, ředitelem a vedoucím animace Martinem Aaronem Hořínkem, kreativní ředitelkou Josefínou Puou Klimentovou, scenáristkou a reformní rabínkou Kamilou Kopřivovou a spoluzakladatelem a právním poradcem Janem Klusáčkem.

Jak se zrodila myšlenka OyKay založit a proč?

Martin: S Josefínou jsme to řešili už roky, hlavně od doby, co máme děti. Uvědomili jsme si, že neexistuje kvalitní vizuální obsah pro židovské děti – ať už ty nejmenší, nebo starší, třeba před bar či bat micvou. Chyběl nám svět, do kterého by děti mohly vstoupit nejen skrze vyprávění, ale i skrze obraz.

Josefina: Silný moment přišel v průběhu příprav na Pesach během covidu. Naše děti měly dva a tři roky a já si uvědomila, že jim den před sederem pouštíme Prasátko Peppu. Nic proti Prasátku Peppu, rádi jim tento kreslený seriál pustíme, ale říkali jsme si s manželem: proč není něco takového, co by s nimi opravdu rezonovalo – aby je to bavilo, vzdělávalo a zároveň vtahovalo do světa, který je jejich.

Takže by se dalo říct, že inspirací bylo Prasátko Peppu?

Martin: My jsme si i procházeli různé materiály a dostala se nám do ruky i kniha, která se jmenovala Prasátko Peppa slaví Chanuku. To

nám přišlo jako zajímavý koncept (smích), ale došlo nám, že chceme pro děti vytvořit něco opravdu židovského, co je bude bavit.

Proč právě název OyKay?

Kamila: Chvilí jsme používali pracovní název Chagigakis, ale evokovalo to příliš Talmud a chrámové oběti, což k dětem moc nesešlo. Nakonec jsme spojili jidiš povzdech *Ojvej* s anglickým *Okay*. Výsledek je lehce ironický, odlehčený, trochu cringe – a právě proto dobrý. **Martin:** Prostě OyKay.

Josefina: OyKay zní přátelsky a není v tom hned nálepka „jdeme se vzdělávat“.

Kamila: A hlavně všichni říkáme, že je něco „Okay“, proč to trochu nepožidovštit?

Jak byste poslání projektu vysvětlili někomu, kdo o něm nikdy neslyšel?

Kamila: Jednoduše – chceme židovství představit zábavnou a přitažlivou formou dětem od jednoho roku do devadesáti devíti let – ve všech jeho barvách, příchutích a podobách.

Výtvarníci Martin Aaron Hořínek a Josefina Puah Klimentová

Ve videích OyKay na otázky Yosiho a Esti odpovídají postavy z židovské historie i odborníci z moderní doby.

Honza: Klíčová je nízkoprahovost a dostupnost. Když dětem předložíte tlusté učebnice, nezaujmete je. Ale krátká videa, kde se spojuje humor, dialog a emoce, ano. Není třeba mít předchozí znalosti. Dokáže oslovit i děti z rodin, kde se jinak židovství tolik nežije.

Martin: Kouzlo je právě v krátké stopáži. Videá mají 30–40 vteřin a informace se dávají ve smyčce – pro děti ideální, protože si je snadno zapamatují. Když jsme projekt chystali, povídal jsem si o něm s jedním chasidem. Ptal se mě, proč si myslím, že by taková videa měla zajímat ortodoxní děti. Vždyť ty židovství zažívají každý den. Odpověděl jsem mu: „Ale i ty ses jako dítě chtěl bavit. Co tě těšilo? Hurvínek! Židovství se má předávat skrze prožitky, emoci a radost. A právě to chceme dělat.“

Josefina: Naše videa mohou propojovat děti z různých prostředí ve společném dialogu.

Myslíš tím, že se někdy potká člen chasidské komunity s někým z reformní – a oba si vzpomenou, že jejich dětskými hrdiny byli Yosi a Esti?

Martin: Já věřím že ano.

Projekt je velice nákladný a nachází se zatím ve fázi rozjezdu, kdy se teprve shánějí prostředky na jeho financování. Co vás motivuje věnovat mu svůj čas a energii a proč je to pro vás osobně důležité?

Kamila: Když mi Aaron poprvé zavola, hned jsem cítila, že si lidsky i tvůrčím pohledem rozumíme. To mě nabilo energií a motivovalo zapojit se. Z praktického hlediska mě oslovilo i to, že projekt myslí nejen na ortodoxní děti. V naší liberální komunitě je pro mnohé děti jediným kontaktem s judaismem dvouhodinová výuka v chederu jednou za týden. Proto mi přijde skvělé, že díky OyKay proniká židovství i do jejich domovů – v přátelské, hravé podobě, která přesahuje synagogu. Ten obsah je navíc univerzální a může oslovit všechny.

Martin: Projekt konzultujeme i s rabíny z Chabadu. Když jsem ho představoval například rabínu Baninovi, který působí v Benátkách a zmínil spolupráci s Kamilou, odpověděl, že ho to těší a že má radost, že projekt vzniká v židovském prostředí.

Josefina: A hlavně – že tím vzniká dialog. To, že se v projektu potkávají různé podoby judaismu, považují za důležité a inspirativní.

Formát videí stojí právě na dialogu. V čem je podle vás silnější než klasické vyprávění?

Martin: To byla klíčová myšlenka. Naše postavy Yosi a Esti kladou otázky a odpoví jim dávají Mojžíš, kněz Aaron nebo Maimonides. A pak přichází podle mě to nej-

Devátý ročník Festivalu izraelského filmu KOLNOA 2025: Oslava filmového umění a nevšedních lidských příběhů

Pražské Kino Pilotů bude ve dnech 17.–19. října 2025 hostit devátý ročník Festivalu izraelského filmu KOLNOA. Diváci se mohou těšit nejen na výběr současné izraelské tvorby, ale i na hosty, kteří podtrhnou prohlubující se spolupráci českých a izraelských filmařů.

Jedním z hlavních bodů programu bude premiéra izraelsko-česko-polského koprodukčního snímku **Ztracená řeč** (Dead Language). Film měl letos světovou premiéru na festivalu Tribeca, následně byl v létě uveden na Jeruzalémském filmovém festivalu, kde získal cenu Anat Pirchi za nejlepší scénář. Festivalová porota jej charakterizovala jako: „*Brilantní, originální a sofistikovaný scénář plný překvapení a podmanivých momentů, který se lehce pohybuje mezi dvěma světy, tím vnějším, realistickým, a vnitřním, emocionálním.*“ Ztracená řeč je něžný, křehký film o touze – touze po blízkém kontaktu, po hlubším smyslu, po něčem, co přesahuje hranice každodenního života. Snímek je doslova hereckým koncertem Sary Adler, díky níž se můžeme dokonale vcítit do hlavní hrdinky a nahlédnout její vnitřní konflikty a nevyslovené touhy.

Ředitel festivalu Roman Lesný říká: „*Uvedení filmu Ztracená řeč je důkazem úspěšné spolupráce mezi filmaři z různých zemí včetně České republiky, kteří dokázali spojit své síly a vytvořit výjimečné filmové dílo.*“ A dodává: „*Hlavní protagonistku Saru Adler není nutno*

divákům festivalu představovat, vidět ji mohli například v úspěšných snímcích Cukrář nebo Medúzy. Ani námět nového filmu Ztracená řeč není pro pravidelné návštěvníky festivalu KOLNOA neznámým. Již na druhém ročníku festivalu v roce 2018 jsme divákům přinesli výrazný krátkometrážní film Aja, který získal nominace na Oscara a který se stal předlohou tohoto nového celovečerního snímku. Festival KOLNOA bude mít tu čest uvítat na české premiéře filmu jeho tvůrce – režisérskou a zároveň i manželskou dvojici Michal Brezis a Odeda Binnuna. Jsme moc rádi, že film následně půjde i do české filmové distribuce.“

Tématem filmu **Ztracená řeč** se také otevírá centrální téma festivalu – ženy a muži v kritických životních situacích, čelící zásadním rozhodnutím. Ve vizuálu festivalu je letos zakomponováno hebrejské slovo **גשר** (**gešer**), které znamená most. Most, který spojuje lidi v kritických situacích a pomáhá jim najít sebe samé a zároveň propojit se s ostatními. Hned několik festivalových snímků zobrazuje hlavní hrdiny ve zlomových okamžicích.

Jedním z nich je film **Pojď blíž**. Mladá režisérka Tom Nešer (dcera předního izraelského režiséra Aviho Nešera) nás nechá nahlédnout do nevšedního světa izraelské mládeže. Hlavní hrdinka filmu Eden milovala v životě jen jediného člověka – svého dospívajícího bratra Natiho. Neměli před sebou žádná tajemství – to si alespoň Eden myslela. Když Nati zahyne při autonehodě, Eden zjistí, že bratr vedl tajný paralelní život. Snímek je založený na skutečné události – rodinné tragédii, která postihla mladou režisérku a jejího otce.

Dojemný příběh odhaluje film **Chalisa**. Sára (Noa Koler) zoufale touží po vlastním

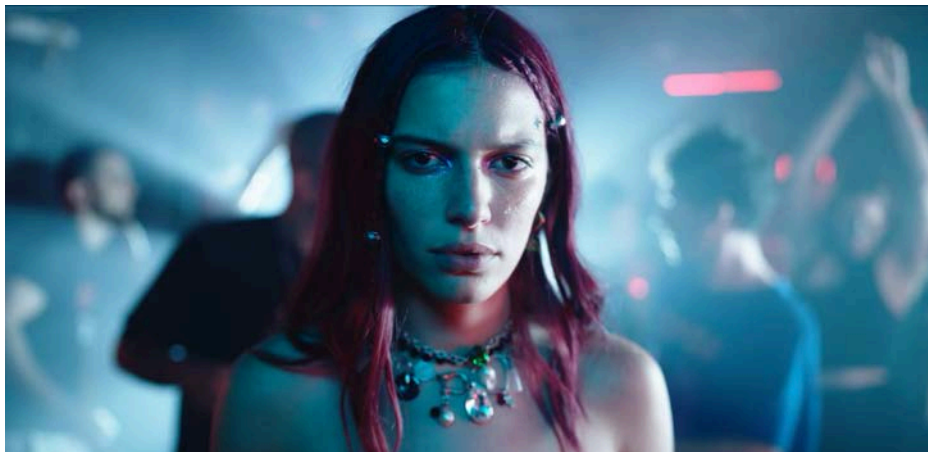
Sarah Adler ve filmu Ztracená řeč

dítěti. Po dvou letech marných pokusů otěhotnět se setkává s mladou matkou v těžké životní situaci. Ženy společně dospějí k nelehkému rozhodnutí, které snad ani nemůže dopadnout dobře. Intimní, poetický, a přitom realistický film o složitosti mateřství nahlížený pohledem nižších společenských vrstev.

Do roku 1954, kdy si lidé, kteří přežili hrůzy druhé světové války, s nadšením i úsilím budují nový život v nové zemi, nás přenesne nevšední snímek **Soda**. Krásná švadlena Eva (Rotem Sela – Tělo, které funguje) přijíždí se svou dcerkou do izraelské dělnické čtvrti. Šalom Gottlieb (Lior Raz – Fauda), někdejší vůdce partyzánů a současný dělnický předák, se do Evy zamiluje a vypadá to, že dostane šanci okusit trochu štěstí. Potom se však začnou šířit zvěsti o tom, že Eva byla za války kápo v koncentračním táboře. Obvinění otevírá staré rány a odhaluje skutečné charaktery.

Jiný pohled na rozhodování v kritických situacích přináší historický film **Pevnost**, natočený podle skutečné události. Odehrává se za jomkipurské války a dějištěm je Sinajská poušť. Izraelská posádka na odlehle základně se ocitne v obležení egyptskou armádou. Po týdnu nepřetržitých útoků čelí přeživší bezprostřední zkáze. Životy všech visí na vlásku a mladý poručík a vojenský lékař stojí před zdánlivě neřešitelnou volbou – rozhodnou se pro poslední zoufalý pokus o odpor, nebo pro nebezpečný a riskantní krok, kterým by mohli zradit vše, čemu věří? V hlavní roli napínavého dramatu režiséra Liora Chefece uvidíte skvělého Michaela Aloniho (Shtisel).

Snímek **Silnice 65** zastupuje ve festivalovém programu málo obvyklý žánr izraelské kinematografie – detektivní příběh. Jednačtyřicetiletá Dafna (Tali Šaron), donedávna nadějná vyšetřovatelka v Tel Avivu, se ocitá v maloměstské Afule, kde řeší drobné

Film režisérky Tom Nešer Pojď blíž ukazuje život izraelské mládeže.

zločiny, hledá stín, v němž by se ukryla před horkem, a snaží se vyhybat všetečným otázkám, proč nemá děti. Pak dojde k náhlému zmizení krásné a svobodomyslné vdovy po vojákově a Dafnin život se obrátí vzhůru nohama. Záhy totiž vyvstává znepokojivá otázka: proč ji nikdo nehledá?

Hrané filmy doplňují jako každý rok dokumentární snímky, které nabízejí zajímavé pohledy do izraelské společnosti. Dokument s názvem **Dopis pro Davida** měl svou premiéru na letošním MFF Karlovy Vary a vzbudil veliký zájem publika. Režisér a scenárista Tom Šoval (Nultého června, Aja) uvedl v roce 2013 na Berlinale drama *Mládí* pojednávající o bratřech-dvojčatech, jejichž silné pouto prověří drastické události spojené s únosem. Tato událost měla o deset let později osudové pokračování: jeden z hlavních protagonistů David Cunio byl při masakru 7. října zajat stoupenci Hamásu a od té chvíle je držen jako rukojmí. Dokument *Dopis pro Davida* je napůl vzpomínkou a napůl vzkazem Davidovi od jeho rodiny, přátel, a hlavně od samotného režiséra. Film využívá množství archivních záběrů i srdce-rvoucích vyprávění o událostech osudného dne. David je do současné chvíle jedním z rukojmích, které Hamás stále drží v Gaze, a nikdo neví, zda je ještě naživu.

Nevšedním zážitkem je dokument s nezvyklým názvem **Co by se stalo kdyby? Ehud Barak o válce a míru**. Má vůdce země nějaký vliv na běh dějin? Nebo je to člověk jako každý jiný, pouhé zrníčko písku unášené proudem dějin bez možnosti je jakkoliv ovlivnit? Tolstoj se nad touto otázkou zamýšlel ve svém románu *Vojna a mír*. Osmasedmdesátiletý Ehud Barak – někdejší kontroverzní premiér, oceňovaný i kritizovaný vojenský velitel, který mimo jiné vypracoval plán na likvidaci Jásira Arafata, se v pozoruhodném snímku předního izraelského dokumentaristy Rana Tala ohlíží zpátky a bez příkras rozebírá vlastní politickou dráhu i historii Státu Izrael. Dvacet let po neúspěšném summitu v Camp Davidu v roce 2000 Barak reflektuje svůj život a kriticky analyzuje izraelskou realitu.

Pevná opora je snímek pomyslně navazující na velmi úspěšný dokument *Ženy z kadeřnictví*, který KOLNOA uvedla v roce 2021. V malé prodejné podprsenek v Jaffě sledujeme zákaznice a rozporuplné vztahy, jež mají ke svým nádrům. Při hledání vhodné podprsenky odhalují hrdinky nejen svá poprsí, ale i svoji duši a svěřují se se svými životními prohami i vítězstvími. Prsa nejsou jen částí těla, jsou hlavními protagonisty v různých zásadních životních okamžicích, od rozpačitých momentů, kdy začnou růst, po vyšetření na mamografu, které může obrátit život vzhůru nohama. Poutavé příběhy o lásce, válce, ženství a o správné velikosti košíčků. Příběhy psané na tělo, do každé křivky, linie a strie.

„Spolupráce mezi izraelskými filmovými školami a českými filmaři bude dalším důležitým aspektem tohoto ročníku. Díky

Historický film *Pevnost* režiséra Liora Chafece je natočený podle skutečných událostí z jomkipurské války.

Dojemný snímek režisérky Sophie Artus Chalisa o touze po vlastním dítěti, která se nečekaně naplní.

Snímek *Soda* režiséra Ezeze Tadmora čerpá z příběhu jeho matky a prarodičů a citlivě zpracovává téma traumatu holocaustu.

této spolupráci mohou vznikat nové projekty a iniciativy, které slibují další rozvoj a obohacení filmového umění obou zemí,“ upřesňuje Roman Lesný. A pokračuje: „Festival KOLNOA se tak stane nejen místem pro prezentaci filmů, ale také platformou pro výměnu nápadů a zkušeností mezi filmaři. Letos festival přinese výběr studentských krátkých filmů z Filmové školy Sama Spiegel a z filmové katedry Sapirovy vysoké školy. České titulky k těmto studentským filmům již třetím rokem připravují studenti Lauderových škol pod vedením zkušených pedagogů. Festival KOLNOA pokračuje ve spolupráci s dalšími festivaly izraelských a židovských filmů v Evropě a Izraeli a taktéž s filmovým klubem při JCC v Praze. Tyto spolupráce podporují vzájemnou výměnu zkušeností, nápadů a kontaktů, což obohatí program všech zapojených filmových festivalů a klubů a nabídne divákům ještě pestřejší filmové zážitky.“

Tento rok si také připomínáme 35 let obnovení česko-izraelských diplomatických vztahů. Festival KOLNOA je zde právě díky tomu, že Václav Havel kdysi podnikl jednu ze svých zahraničních cest právě do Izraele a byl prvním představitelem země bývalého sovětského bloku, který navštívil Stát Izrael. Jak to celé začalo, ještě předtím než byly tyto vztahy náhle přerušeny diktátem minulého režimu? Právě o tom je krátký dokumentární snímek **Základní kámen**, který zachycuje vznik první izraelské ambasády v Československu v roce 1948. Příběh je vyprávěn prostřednictvím vzpomínek Michaely Vidlákové, dcery jednoho z prvních zaměstnanců ambasády, a nabízí osobní pohled na tehdejší dobu i události, které jsou mimořádnou kapitolou společné historie Česka a Izraele.

PŘIPRAVILI **LENKA BUKOVSKÁ** A **ROMAN LESNÝ**
Foto archiv festivalu KOLNOA

Válka na papíře: Anexe Západního břehu versus uznání Palestiny

Benjamin Netanjahu a americký ministr obrany Pete Hegseth v Pentagonu 5. února 2025. Izrael má v USA dlouhodobě silnou podporu, a to jak politickou, tak vojenskou i veřejnou.

Zatímco izraelská armáda dobývá město Gaza, na papíře a přes mikrofony se vede další bitva. Totiž hrozba izraelské anexe Západního břehu, nebo naopak silnějšího mezinárodního uznání státu Palestina.

Otázka anexe se vrátila na pořad dne prostřednictvím návrhu ministra financí Beca- lela Smotriče. Ten navrhl anexi 82 procent Západního břehu, zbytek by byly ostrovy kolem větších palestinských měst.

Proti tomu se silně vymezily Spojené arabské emiráty, které pohrozily, že takový krok by znamenal konec dobrých vztahů s Izraelem a konec integrace Izraele do regionu.

Následně izraelský premiér Benjamin Netanjahu prohlásil, že anexe nebyla vůbec na programu jednání vlády. Z minulosti víme, že Netanjahu hrozbu anexe používal pro své politické účely a naposledy od ní takto odstoupil před pěti lety, mimo jiné právě aby vyhověl Emiráťům, s nimiž Izraelci následně uzavřeli mírovou dohodu.

Anexe, nebo ne

Netanjahu pravděpodobně o anexi moc nestojí, pro Izrael by znamenala mnohem více problémů než prospěchu – přinejmen-

ším v očích politika Netanjahuova typu.

Smotrič je nacionalista jiného druhu a dává přednost suverenitě na „Zaslíbené zemi“ před zájmy státu. Není jisté, jak by správa takto anektovaných území vypadala. Rozdíl je v tom, že Smotrič má nějaký cíl, ke kterému míří, Netanjahu spíše reaguje na různé podněty.

Nyní Netanjahu pravděpodobně použil hrozbu ze strany Emiráťů proti Smotričovi, ale současně je hrozba anexe součástí jiné politické hry, totiž reakcí na hrozbu některých západních států včetně Británie, Francie, Kanady nebo Austrálie, že uznají palestinský stát, například v souvislosti s nadcházejícím zasedáním Valného shromáždění OSN.

Postoj Emiráťů a Západu je podobný v tom, že chtějí udržet ve hře zřízení palestinského státu. Liší se v podstatném detailu. Emiráty, a podobně další státy oblasti, předpokládají, že cesta k palestinské státnosti závisí nejen na izraelské ochotě ustoupit z konkrétních území, ale i na eliminaci Hamásu a dalších forem radikálního islámu.

Naopak západní státy obvykle žádají co nejrychlejší ukončení války, ukončení izraelského dobývání města Gaza a slib uznání palestinské státnosti nepodmiňují jasnými kroky ze strany ať už Hamásu, nebo Palestinské samosprávy. S Netanjahuem mají společné to, že nemají žádnou dlouhodobou představu, jak by věci měly fungovat.

Samotné uznání Palestiny pravděpodobně nebude mít žádné reálné dopady, ale může ovlivňovat kalkulace palestinské strany a nepochybně symbolicky oslabí izraelské postavení v OSN, jakkoli většina států světa na bilaterální úrovni Palestinu uznává.

Nejasné vyhlídky

Izraelská vláda chce dalšímu uznávání Palestiny zabránit a hrozba anexe je jedním z nástrojů. Současně je pravda, že tento izraelský kabinet otevřeně říká, že chce zabránit nejen vyhlášení, ale i ustavení nezávislé Palestiny.

Část ministrů její území považuje za svou historickou domovinu, jiná část se domnívá, že nezávislá Palestina se stane státem v rukou radikálů, což bude pro Izrael smrtelným ohrožením.

V těchto dnech také dostal premiér Netanjahu na stůl varování tajných služeb, že Palestinská samospráva, vládoucí omezeně na Západním břehu, vykazuje známky rozpadu. Její neefektivita a zkorumpovanost jsou důvodem izraelské skepse vůči případné palestinské státnosti.

Ovšem fungování Palestinské samosprávy také negativně postihl fakt, že Jeruzalém už několik měsíců omezuje finanční transfery do Ramalláhu. Tajné služby vycházejí z přesvědčení, že stabilita Palestinské autonomie je i v izraelském zájmu a premiérovi doporučují, aby své palestinské partnery finančně podpořil.

Vše se děje v období, kdy nejen většina Palestinců, ale i většina Izraelců v průzkumech veřejného mínění vykazuje velmi nízkou podporu dvojstátního řešení. Palestinci dávají přednost pokračujícímu boji nebo jednotátnímu řešení, tedy společnému státu. Izraelci se zas vyslovují pro anexi nebo okupaci do doby, než se najde nějaké jiné řešení.

V přítomném okamžiku se tedy na jednu stranu střetává hrozba anexe Západního břehu s hrozbou uznání Palestiny a na druhé straně není na stole žádné řešení. Všichni musejí doufat, že se objeví s koncem války. Pak bude ale také záležet na tom, jak vlastně bude tento konec vypadat.

JAN FINGERLAND

Komentář původně vznikl pro Český rozhlas. Děkujeme za možnost zveřejnění.

Základní kámen

Vznik filmu, který můžete vidět i na letošním ročníku Festivalu izraelského filmu KOLNOA, iniciovalo Velvyslanectví Státu Izrael. Projekci v Kutné Hoře uvedla současná velvyslankyně Anna Azari.

Michaela Vidláková se v roce 1953 s rodinou pokusila opustit Československo. Takto ji po zadržení vyfotografovala StB.

V krásných prostorách kutnohorské Galerie Středočeského kraje GASK se 11. září uskutečnilo příjemné setkání, jehož hlavním bodem bylo promítání krátkého dokumentárního filmu Základní kámen.

Setkání v uzavřeném okruhu návštěvníků se však v nádherných prostorách refektáře bývalého kláštera nekonalo jen kvůli filmu, který zachycuje dramatické životní osudy jedné z přeživších – stále velmi vitální Michaely Vidlákové. Rámovalo jej jedno důležité výročí – letos uplynulo 35 let od obnovení diplomatických vztahů mezi Českou republikou a Státem Izrael, jak nám ve svém projevu přiblížila izraelská velvyslankyně Anna Azari. Ocenila také pevné a trvalé přátelství mezi našimi státy a národy, které je právě v této pro Izrael nelehké době tak potřebné a na kterém má aktivní podíl i česká židovská komunita.

Po filmu následovala беседа s protagonistkou filmového díla Míšou Vidlákovou a oporou mnoha židovských aktivit u nás Tomášem Krausem. O dotazy nebyla nouze a při odpovědích jsme jako posluchači ocenili skvělou paměť této stále usměvavé dámy, jedné z posledních přeživších holocaustu.

LUBOR FALTEISEK

Foto archiv autora

Deymův palác v Praze, kde v letech 1948 až 1967 sídlilo izraelské velvyslanectví.

Na prvním izraelském velvyslanectví působil otec Michaely Vidlákové, který byl také jedním ze zakladatelů izraelského kibucu Sarid.

Ředitelka Galerie Středočeského kraje (GASK) Jana Šorfová s protagonistkou filmu Michaelou Vidlákovou, která po projekci filmu odpovídala na dotazy spolu s Tomášem Krausem.

Dějiny národa, který povstal z diaspory

Před prázdninami se na našem knižním trhu objevila kniha, jakou jsem dosud postrádal. V češtině vyšla sice už celá řada knih o historii židovského národa nebo území Izraele, ty se však zabývají povýtce historií, zejména slavnou érou za starověku.

Kniha americko-izraelského autora Daniela Gordise s přímočarým názvem *Israel: Stručné dějiny znovuzrozeného národa* si však za počátek vzala květen roku 1948, kdy novodobý Izrael vznikl, a líčí velmi poutavě a s nadhledem publicisty a politologa ne vždy lehké etablování státu od jeho skromných počátků až po dnešní, v řadě technologií špičkový stát do značné míry evropského charakteru, jaký nemá v dané oblasti Blízkého východu obdoby.

Od tragického útoku teroristů z Gazy 7. října 2023 slyšíme zprávy o dění v oblasti Izraele téměř denně ze sdělovacích pro-

středků nejen u nás, ale téměř v celém světě. Mezi běžnými lidmi i u nás kolují také různé fámy a falešné představy jak o současnosti, tak i o minulosti Izraele a o židovství vůbec. Proto musím říci, že kniha důkladně a vyváženě informující o současném Izraeli, která je určena pro široké publikum a má přístupný jazyk a styl, přichází jako na zavolanou. Vlastní výkladový text se vešel do osmnácti kapitol a 332 stran, velkým plusem je pak celá řada praktických příloh, které nezasvěcenému čtenáři hlouběji osvětlí izraelskou realitu. V přílohách najdeme historické mapy, slovníček významných postav i vysvětlivky cizích výrazů a nechybí tu ani příloha běžná u odborných publikací – rejstřík a poznámkový aparát.

Gordisova kniha je nesmírně čtivá, živě a poutavě napsaná, je vidět, že nevznikla pouze na akademické katedře. Autor uvádí řadu drobných postřehů a praktických detailů ze života Izraelců. Přitom každá kapitola, vždy uvedená adekvátním citátem, ať už jde o biblický text, projev Moše Dajana, případně o verš židovské písně, uvádí jak věci zásadní, významné pro stát a jeho

vzestup, tak milé drobnosti ze života této obdivuhodné země, která se už tolikrát musela bránit okolním nepřítelům. Jedna taková drobnost dokreslující zajímavosti, jakými je prokládán historický výklad – když měla po čase v Izraeli koncert Ofra Haza a chystala se zazpívat slavnou píseň *Jerušalajim, šel zahav*, uvědomila si, že jeden verš už nesedí, že její doba překonala, a tak si sedla a rychle před koncertem napsala pár řádek nového textu, který současné realitě země odpovídal...

Realizace odvážné myšlenky či snu po staletích obnovit židovský stát stála mnoho potu, krve a slz. Dodnes se však najdou lidé, kteří téhle zemi, jež patřila ke kolébkám civilizace, nic moc dobrého nepřejí. Moderní Izrael je velmi úspěšný v mnoha rovinách, ale přesto musí stále čelit hrozivým překážkám a konkrétním nepřítelům. Příběh Izraele a jeho národa, jenž se dokázal znovu zrodit, ale za obrovskou cenu, je fascinující a ne vždy přímočarý. Přesto spolu s autorem věřím, že Izraeli patří budoucnost.

LUBOR FALTEISEK

Dr. Daniel Gordis, izraelský autor amerického původu, se narodil v roce 1959 v New Yorku. Jeho dědeček byl rabínem a patřil k představitelům hnutí konzervativního judaismu.

Daniel studoval na Kolumbijské univerzitě, poté absolvoval rovněž v New Yorku Americký židovský teologický seminář, kde získal vzdělání ve směru konzervativního judaismu. Potom žil v Kalifornii a v roce 1998 se se ženou přistěhoval do Izraele. Zde pracuje pro školu Shalem College v Jeruzalémě.

Je autorem více než desítky knih o judaismu a Izraeli, píše pravidelné sloupky do *Jerusalem Post* a řady dalších periodik. Jako spisovatel je velmi úspěšný – už dvakrát obdržel Národní židovskou knižní cenu, a to za knihu *Saving Israel* (2009) a poté právě za *Israel: Stručné dějiny znovuzrozeného národa* (2016, *Israel: A Concise History Of A Nation Reborn*, 2016), která vyšla letos česky v nakladatelství Kalich ve skvělém překladu Gity Zbavitelové.

Známa americká spisovatelka a historička **Deborah Ester Lipstadtová**, profesorka moderních židovských dějin, Gordisovo výjimečné dílo zhodnotila slovy:

„Tato kniha je fascinujícím, přístupným, jemným a chytrým popisem složitého příběhu a měla by být povinnou četbou pro každého, kdo chce porozumět tomuto komplikovanému koutu světa.“

Židovství je pro české středoškoláky zejména holocaust a izraelsko-palestinský konflikt

Ilustrační foto: Hillary Fox, Pexels

Centrum paměti a dialogu Bubny (CpdB) zveřejňuje výsledky kvantitativního výzkumu, jehož cílem bylo zmapovat představy českých středoškoláků o židovství a kontexty, ve kterých se s židovstvím setkávají. Průzkum Co vědí čeští středoškoláci o židovství provedla agentura STEM/MARK v průběhu dubna a května 2025 a zúčastnilo se ho 2080 studentů gymnázií, středních odborných škol a učilišť ze všech krajů České republiky. Jde patrně o první průzkum v České republice, který mapuje situaci v regionech a mimo tradiční cílové skupiny vzdělávání o židovství.

Výzkum ukázal, že více než třicet let po pádu železné opony, který přinesl jistou renesanci židovského života v České republice, zvýšený zájem o židovství a začlenění připomínání holocaustu do národní paměti, se pro většinu dotazovaných studentů (77 %) holocaust stal

hlavní asociací spojovanou s pojmem židovství. Pro ty z nich, kteří se o židovství aktivně zajímají, je pak i ústředním bodem zájmu. Holocaust taktéž zcela jasně dominuje výuce o židovství ve škole i v mediálním prostoru. O holocaustu je podle poloviny respondentů důležité se vzdělávat, neboť jde o důležitou součást historie. Pouze třetina respondentů spatřuje význam vzdělávání o holocaustu v jeho odkazu pro přítomnost.

V mediálním prostoru se na rozdíl od školní výuky studenti setkávají stejně často jak s holocaustem, tak s tématem izraelsko-palestinského konfliktu. Informace a zájem o jiné podoby současného židovství, židovské kultury a židovské zkušenosti jsou minimální. To koresponduje s nízkou mírou přímého kontaktu s žitou židovskou zkušeností a osobami s židovskými kořeny. I přesto se ale čtvrtina dotazovaných setkala s antisemitismem a třetina jej považuje za problém.

Podle ředitelky Centra paměti a dialogu Bubny (CpdB) Pavlína Šulcové průzkum staví edukátory před nové výzvy v oblasti vzdělávání o židovství. „*Proběhlý průzkum ukázal, že studenti středních škol asociují židovství zejména s holocaustem, čímž se židovství uzavírá do minulosti a stává se z něj uzavřená kapitola. Dalším motivem, který výrazně v průzkumu rezonoval, byl izraelsko-palestinský konflikt. Prostřednictvím vzdělávacích programů pro celé spektrum škol, na nichž nyní pracujeme, bychom rádi ukázali, že židovství a židovská*

zkušenost jsou mnohem komplexnější, barvitější a současnější záležitostí, která není redukovatelná ani na jedno z výše jmenovaných témat. Spojování těchto dvou témat navíc často vede k zjednodušením a nedorozuměním. Zejména v současném kontextu dění na Blízkém východě a nárůstu nenávisti vůči menšinám považujeme za důležité kultivovat debatu o židovství a jeho místě v pluralitní demokratické společnosti,“ říká ředitelka.

Proběhlý průzkum ukázal, že studenti středních škol asociují židovství zejména s holocaustem, čímž se židovství uzavírá do minulosti a stává se z něj uzavřená kapitola.

Současně zdůrazňuje potřebu zacílit vzdělávací aktivity mimo Prahu a maturitní i nematuritní obory. Podle průzkumu totiž existují mezi gymnázii a učilišti ve vnímání a setkávání se se židovstvím zásadní rozdíly. Zatímco 80 % studentů gymnázií se setkala s výukou o židovství, na učilištích je to pouze 44 %. Studenti gymnázií vykazovali větší zájem a obeznamenosť s tématem. Obdobné trendy lze sledovat i v rozdílech mezi Prahou a regiony.

Výsledky průzkumu budou spolu s dalšími poznatky získanými pomocí kvalitativních rozhovorů užity k návrhu vzdělávacích programů Centra paměti a dialogu Bubny (CpdB) pro školy. Pilotním projektem online vzdělávací platformy je animované video o životě Kurta Epsteina, které má za cíl přiblížit příběhy přeživších ve formě přístupné pro žáky a studenty. Podzimní programy pro školy zahrnují projekce dokumentu o tvůrci legendárního komiksu MAUS Art Spiegelman: Disaster Is My Muse s následnou diskusí, divadelní představení Příběh knihy v Klausově synagoze s možností zeptat se rabína nebo doprovodný edukační program k výstavě fotografií Richarda Homoly v Muzeu fotografie a moderních obrazových médií v Jindřichově Hradci. V rámci své publikační činnosti vydalo CpdB knihu Židovské hrdinky, jejímž cílem je ukázat rozmanitost židovské identity a nabořit zavedené stereotypy.

ZDROJ: CENTRUM PAMĚTI A DIALOGU BUBNY

Ejn Gedi – domov kozorohů, vzrostlých baobabů a úkryt krále Davida

Kibuc Ejn Gedi byl založen v roce 1953. V této oáze života uprostřed pouště najdete botanickou zahradu, Ejn Gedi Eco Park i hotel, ve kterém můžete zůstat přes noc.

Izrael je fascinující zemí, v níž se snoubí moderní život s tisíciletou historií a kde vás přivítá srdečná atmosféra místních obyvatel. Naše kroky směřují do jedinečného místa – do Ejn Gedi. Tento kibuc je jen jedním z mnoha v Izraeli, přesto patří k těm nejpoutavějším a nejkrásnějším.

Jakmile vstoupíte do jeho „teritoria“, dýchnete na vás kouzelná atmosféra místní chráněné tropické přírody. Můžete tu narazit na kozoroha, správně kozorožce, který kolem vás

v těsné blízkosti projde a zastaví se metr od vás. Na jeden magický okamžik si pohlédnete do očí, než zvíře odvrátí zrak a líným krokem se vydá svou cestou. Vy ještě chvilku setrváte a sledujete toho majestátního tvora, jak za chůze pohazuje dlouhými, spirálovitě strukturovanými rohy a pomalu odchází pryč. Když zmizí za nejbližším akáciovým keřem, vydáte se dál, do středu celého kibucu.

Přestože je Ejn Gedi v podstatě „vesnice“, místní obyvatelé se rozhodně umějí bavit. Zvláště o svátcích, jako jsou Purim, Pesach nebo Chanuka. Není výjimkou, že slaví celý kibuc společně, nejen rodiny o samotě. Často se místní scházejí ve společné jídelně, která funguje formou opravdu skvělého bufetu. O dobré jídlo tady rozhodně není nouze, navíc při oslavách se také hodně peče. A to i tradiční macesy.

V „centru“ to žije hlavně večer. Zdá se, že srdce všech obyvatel snad bijí ve stejném rytmu, jak jsou na sebe napojení. Většina se přátelsky zdraví a poplácává po zádech, mladší se staršími a starší s mladšími, věk nehraje roli. Malé děti pobíhají kolem babiček a dědečků, kteří se shovívavě usmívají a láskyplně hledí na vnoučata, svá i cizí. Všichni jsou jako jedna velká rodina, jako perfektně sehraň celek, u kterého okamžitě zatoužíte být jeho součástí. Je pravdou, že k cizincům bývají obyvatelé kibucu zpočátku nedůvěřiví a odtažití. Když jim ale ukážete, že opravdu toužíte poznat místní kulturu (a ideálně jste židovského původu), prvotní nervozita rychle opadne, vystřídá ji vřelost a vy se cítíte, jako byste přiletěli domů.

V Ejn Gedi žije plus minus 716 obyvatel a počet se i přes všechna úmrtí, narození

Cestou do Ejn Gedi...

Oblíbené turistické trasy vedou kolem několika vodopádů.

a nově přistěhované sousedy nějak dramaticky nemění. Kibuc si zachovává svůj řád, rytmus a čas, všechno plyne v poklidu a harmonii. Ale pojďme dál, zavedu vás k mojí babičce.

Když jsem byla velmi malá, v Ejn Gedi jsem u ní trávila hodně času na návštěvách. Na její zahradu mám samé šťastné vzpomínky. Dětství v kibucu bych přála každému, nejnádhernější prožitky mám právě z té doby. Nikdy nezapomenu, jak jsem šplhala na okolní mohutné baobaby, chodila za sousedem Judou pozorovat v jeho malém jezírku zlaté rybičky, procházela se po dlážděných cestičkách nebo jak jsem se snažila babičce ze stromu očesat všechna granátová jablka. Ten granátovník na její zahradě stojí pořád a pro mě dodnes zůstává symbolem a živoucí připomínkou. Připomínkou domova, který jsem před lety musela opustit, když jsme se s rodiči přestěhovali do Čech, ale pořád ho mám v srdci i v myslí.

Ejn Gedi proslulo ještě pár věcmi. V Bibli je zmíněno jakožto úkryt krále Davida, když prchal před králem Saulem. Prý se ukryl v místních jeskyních, které jsou součástí rozlehlé rezervace Ejn Gedi. Ano, opravdu se jedná o zákonem chráněnou oblast. Což nás přivádí k tomu, že se zde také rozkládá

jedna z nejvyhledávanějších a mezinárodně uznávaných botanických zahrad. Na ploše deseti hektarů se nachází více než 900 druhů rostlin, od kaktusů přes cypřiše a tamaryšky až po baobaby a kroutící se liány.

Top 10 tipů, co nevynechat v Ejn Gedi

1. **Přírodní rezervace Ejn Gedi** – oáza zeleně v srdci pouště, ideální na pěší túry.
2. **Vodopád Davida** – nejznámější zastávka, místo, kde se prý David skrýval před Saulem.
3. **Vodopád Arugot** – klidnější trasa s možností koupele v přírodních tůních.
4. **Divoká zvířata** – kozorožci a damani jsou tu opravdu na dosah ruky.
5. **Botanická zahrada kibucu Ejn Gedi** – sbírka exotických rostlin z celého světa.
6. **Starověká synagoga** – krásné mozaiky a nápisy z byzantské doby.
7. **Ejn Gedi Spa** – bahenní zábaly a koupání v Mrtvém moři.
8. **Ejn Gedi Eco Park** – centrum ekologické výchovy a ukázka udržitelných technologií.
9. **Pouštní scenerie** – dramatické kaňony, skály a kontrast s oázovou zelení.
10. **Noční obloha** – jedno z nejlepších míst v Izraeli na pozorování hvězd.

Když jen tak stojíte uprostřed vší té nádhery, ve středu barevné, kvetoucí a exotické „zahrady“, chce se vám v jednu chvíli až plakat dojetím a cítíte obrovskou vděčnost za to, že tu jste. Najděte si chvíli, vyžijte si sandály a bosé nohy nechte zrelaxovat v měkké trávě, zadívejte se chvíli na modré nebe (ale pozor na slunce, radši si vezměte brýle!) a nechte chvíli jen tak plynout čas. Zavřete oči a vnímejte okolní atmosféru, vůni květů, zpěv ptáků a cvrkot cikád.

Myslím, že mi pak dáte za pravdu, že Ejn Gedi je mimořádná oblast, která stojí za návštěvu. Je to místo plné inspirativní energie, klidu a míru. Tak mu zkuste otevřít srdce a udělejte si tam pro něj místo. Protože když už si ho jednou zamilujete, je to láska na celý život.

JASMIN CARMEL

Foto archiv autorky

V Ejn Gedi se nachází také archeologické naleziště. Jednou z památek jsou pozůstatky dva tisíce let staré synagogy se zachovalou mozaikovou podlahou.

Kemp Badolina Ejn Gedi Glamping nabízí dechberoucí výhledy do pouště i ideální místo na pozorování noční oblohy.

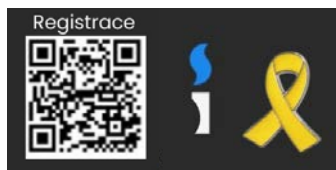

Botanická zahrada kibucu Ejn Gedi skrývá unikátní sbírku rostlin z celého světa.

Volně žijící obyvatelé místní rezervace se lidí nebojí.

AKCE / FESTIVALY

Připomínka druhého výročí útoků 7. 10.

JCC, Federace židovských obcí,
Židovská obec Praha – lokaci se
dozvíte po registraci
5. 10. 18.30

Setkání věnované uctění

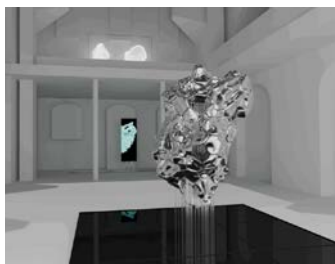
památky obětí tragických událostí ze 7. října 2023 a připomenutí jejich odkazu. Zároveň bude věnována vzpomínka také rukojmím, kteří jsou dosud drženi v Gaze, a vyjádření solidarity s jejich rodinami. Cílem je nejen nezapomenout, ale také hledat způsoby, jak podobným událostem v budoucnu čelit prostřednictvím dialogu, porozumění a vzájemné podpory.

Signal Festival 2025 v Klausově synagoze

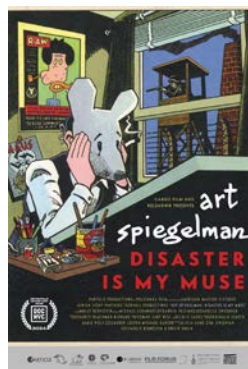
Židovské muzeum v Praze – Klausová synagoga, U Starého hřbitova 3a, Praha 1

16. – 19. 10. 19.00

Klausová synagoga se v rámci letošního Signal Festivalu promění v místo instalace umělce Jana Poše s názvem Mýtus o hyperrealitě. Záměrem instalace je hledat řešení propojení reality a virtuality,

v nichž obě existují v symbióze a vzájemně se pozitivně doplňují. Prostor instalace navozuje prostředí fiktivního výzkumného naleziště a nabízí návštěvníkům roli vědce – archeologa, který odhaluje dynamiku procesů skrytou uvnitř záhadného meteorického objektu. Více: www.jewishmuseum.cz

Disaster Is My Muse

Centrum židovské kultury ŠTETL,
Centrum paměti a dialogu Bubny,
Mezinárodní komiksový festival KOMA –
Kino Scala, Moravské náměstí 3, Brno
11. 10. 19.30

Dokumentární film Disaster Is My Muse přibližuje život a dílo Arta Spiegelmana – komiksového tvůrce, který se narodil v roce 1948 ve Stockholmu, vyrůstal v newyorském Queensu a způsobil revoluci ve světě komiksu. Spiegelmanovo nejslavnější dílo MAUS, formované zkušenostmi a traumatem jeho rodičů,

přeživších šoa, je dojemným mezigeneračním vyprávěním o holocaustu, které redefinovalo celé médium – a jako vůbec první komiks získalo Pulitzerovu cenu. Více: www.stetl.cz

Prohlídka krytu a výstava Svědectví terezínských zdí

ŠTETL – kryt pod Kraví horou,
vstup z ulice Úvoz, Brno
12. 10. 10.00

Komentovaná prohlídka s Martinem Koplíkem výjimečně zpřístupněného podzemního krytu

pod Kraví horou. Kryt představuje autentické svědectví o obranných opatřeních v období nacistického režimu i rané fázi studené války. Součástí prohlídky je i výstava velkoformátových fotografií Richarda Homoly Svědectví terezínských zdí, zachycující autentické vzáky vězňů zanechané v Terezíně. Více: www.stetl.cz

Evropské dny židovské kultury 2025 v Děčíně

Synagoga Děčín, Žižkova 663/4, Děčín

11. 10. 15.00

V rámci Evropských dnů židovské kultury se bude v děčínské synagoze konat Den otevřených dveří. Program zahájí vernisáž výstavy foto-

grafií Jany Majzlíkové s názvem Příroda nezná hranice, poté bude následovat čtení z Tóry na téma Lidé knihy s kantorem Ivanem Kohoutem. Akce nabídne jedinečnou možnost nahlédnout do prostor synagogy, setkat se se židovskou kulturou a propojit historii s živou tradicí. Více: www.zidovskaobecdecin.cz

VÝSTAVY

Aleš Veselý: Retrospektiva – Alešville

Národní galerie Praha, Staroměstské nám.

12, Praha 1

26. 9. 2025 – 22. 2. 2026

První souhrnná retrospektiva sochaře Aleše Veselého, který patří mezi klíčové osobnosti českého poválečného umění. Veselý vynikl zejména monumentálními realizacemi ve veřejném prostoru, a to jak v Čechách, například známým dílem v pražských Bubnech Brána nenávratna, tak v zahraničí. Na výstavě jsou vystaveny mimo jiné svařované objekty ze šedesátých let včetně známé Židle Usurpátor a sedmimetrové plastiky Kaddish, vytvořené v hale Vítkovických železáren v Ostravě. Více: www.ngprague.cz

lečného umění. Veselý vynikl zejména monumentálními realizacemi ve veřejném prostoru, a to jak v Čechách, například známým dílem v pražských Bubnech Brána nenávratna, tak v zahraničí. Na výstavě jsou vystaveny mimo jiné svařované objekty ze šedesátých let včetně známé Židle Usurpátor a sedmimetrové plastiky Kaddish, vytvořené v hale Vítkovických železáren v Ostravě. Více: www.ngprague.cz

Hlasy

Malý Mehrin, Vídeňská 14, Brno

4. 9. – 18. 12.

Audiovizuální výstava představuje pět moravských příběhů holocaustu

prostřednictvím dobových dopisů oživených AI technologiemi. Autoři Táňa Klementová a František Floder využili umělou inteligenci ke kolorování fotografií, generování motivů, převodu textu na řeč, retuši i tvorbě hudby. Expozici doplňují originální dokumenty, historický kontext a rozhovory s potomky autorů. Více: www.malymehrin.cz

Nansenovy děti

Centrum židovské kultury ŠTETL,

Okrašlovací spolek pro Lomnici a okolí – Vila Löw-Beer, Drobného 297, Brno

28. 8. – 31. 10.

Poslední možnost navštívit výstavu Nansenovy děti mapující osud čtyř desítek československých dětí, které

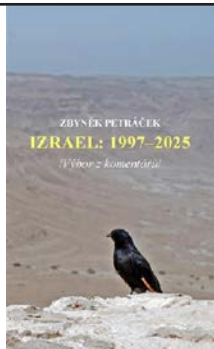
během války našly díky organizaci Nansenhjelpen útočiště v Norsku. Přibližuje tak méně známou tvář Fridtjofa Nansena, který je u nás znám především jako polárník. Ten od roku 1920 působil ve Společnosti národů jako vysoký komisař pro uprchlíky a zasadil se o pomoc lidem bez státní příslušnosti. Více: www.stetl.cz

KNIHY

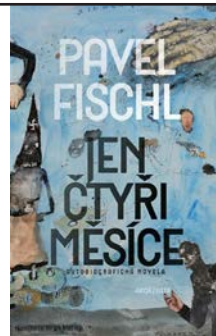
Kniha Job s Rašiho výkladem

Biblická kniha Job ve dvojjazyčné verzi s Rašiho komentářem a v překladu rabína Karola Efraima Sidona. Znepekující výpověď nespravedlivě trpícího Joba o původu utrpení. Nakladatel: Garamond 2025

Zbyněk Petráček, Izrael: 1997–2025 / Výbor z komentářů/ Autorský výběr z komentářů, které od roku 1997 pravidelně vycházejí v časopise Roš chodeš, nabízí napínavý, věcný, a především

autentický pohled na Izrael a jeho proměny během téměř tří desetiletí. Nakladatel: Sefer

Pavel Fischl, Jen čtyři měsíce

Autobiografická novela Pavla Fischla přináší syrové svědectví o životě v Auschwitz-Birkenau, kam byl ve 22 letech deportován z Terezína. S vědomím absurdity

i tragiky popisuje martyrium v „továrně na smrt“ a krajní situace, v nichž se lámala lidská existence. Nakladatelé: Argo, Ústav pro studium totalitních režimů 2025

DIVADLO

Divadelní představení Příběh knihy a beseda s vnučkou Cornelia Stracha

Židovské muzeum v Praze – Klausová synagoga, U Starého hřbitova 3a, Praha 1
22. 10. 18.00

Pražská premiéra autorského zpracování téměř stoleté historie rodiny Strachovy z Brna, která se odvíjí od příběhu sváteční knihy Machzor zabavené v Terezíně. Ta patřila obchodníkovi Corneliu Strachovi, internovanému v terezínském ghettu. Po 82 letech byla kniha nalezena a vrácena rodině Strachových. Machzor je součástí sbírky 12 000 modlitebních knih odebraných Židům v protektorátu Čechy a Morava. Více: www.jewishmuseum.cz

Winton

Městské divadlo Brno, Lidická 1863/16, Brno
18. 10. 19.00

Premiéra původního muzikálu na motivy neuvěřitelného příběhu Nicholase Wintona, muže, který v roce 1938 zachránil 669 životů. Příběh vypráví o lidskosti, odvaze, skromnosti a o lásce – o mladém finančníkovi, jemuž návštěva pražského uprchlického tábora změnila život a vedla k založení dětské sekce Britského výboru, aby zachránil ohrožené děti. Libreto: Daniel Kyzlink, hudba: Luděk Kašparovský. Další termíny: 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., a 31. 10. Více: www.mdb.cz

HUDBA

Gala koncert k jubileu – Jiří Hošek – 70

Rudolfinum – Dvořákova síň, Alšovo nábř. 79/12, Praha 1
12. 10. 19.00

Slavnostní galakonzert v pražském Rudolfinu je věnován 70. narozeninám violoncellisty a pedagoga Jiřího Hoška. Společně s ním vystoupí jeho dcera, violoncellistka Dominika Weiss Hošková. Za doprovodu Jihočeské filharmonie zaznějí díla P. I. Čajkovského a Antonína Dvořáka. Na pódiu se představí také další talentovaní členové rodiny Weissových Amos, Noa, Micha a Adina. Více: www.rudolfinum.cz

Yefim Bronfman – Klavírní recitál

FOK – Rudolfinum, Dvořákova síň, Alšovo nábř. 79/12, Praha 1
25. 10. 19.30

Vynikající pianista Yefim Bronfman zahájí sezonu 2025/2026 Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK. Izraelsko-americký držitel ceny Grammy, jehož kořeny sahají do Taškentu, představí svou virtuozitu během programu složeného z děl Roberta Schumanna, Johanna Brahmsa, Claude Debussyho a Sergeje Prokofjeva. Po tomto koncertu se do Prahy vrátí 12. a 13. listopadu, aby jako sólista vystoupil s Izraelskou filharmonií. Více: www.fok.cz

Česká filharmonie – Jevgenij Kissin

Rudolfinum – Dvořákova síň, Alšovo nábř. 79/12, Praha 1
5., 6., 7. 11. 19.30

5. 11. 10.00, generální zkouška Brilantní pianista a skladatel ruského původu Jevgenij Kissin patřící mezi nejžádanější interprety světa je od roku 2013 také občanem Izraele. Se svým mistrovstvím se představí s Českou filharmonií pod vedením dirigenta Semjona Byčkova. Více: www.rudolfinum.cz

Konzert Yale Strom & Feri and the Gypsies

Centrum židovské kultury ŠTETL – Vila Wittal, Hroznová 39, Brno
26. 10. 18.00

Skupina Feri and the Gypsies přináší originální mix romské hudby, swingu a balkánských rytmů. Společně s nimi vystoupí houslista a skladatel Yale Strom (USA), který se již od 80. let věnuje objevování židovských a romských hudebních tradic v Evropě i na Balkáně. Publikum čeká jedinečný koncert, kde se setká židovská, romská a balkánská hudební tradice. Více: www.stetl.cz

Říjen 2025

PRAHA

15. 5.–5. 10.

Centrum současného umění DOX,
Poupětova 1, Praha 7

Viktor Pivovarov: Metafyzika a zoufalství

Výstava Viktora Pivovarova (1937) Metafyzika a zoufalství prezentuje autorovy práce z posledních let doplněné albem z roku 2005. Všechna díla mají v DOX svoji výstavní premiéru. Expozici uvozuje album Filosofovi, Dopis č. 3. Viktor Pivovarov použil knížku, kterou vytvořil Daniil Charms v roce 1937 (mimořádně ve stejném roce se narodil sám umělec) a přepracoval ji do specifické umělecké formy alba. Více: www.dox.cz

20. 9.–10. 10.

Krajinou přílivu – různé lokace

David Kumermann: Libeň

Výstava fotografií Davida Kumermanna ve výlohách a veřejném prostoru kolem Rokytky představuje Libeň očima fotografa, který tuto čtvrť sleduje přes dvacet let. Výběr snímků vznikl organicky z tisíců záběrů a zaměřuje se na každodenní situace a vztah lidí k místu, ve kterém žijí. Kurátorem výstavy je Simeon Hudec. Více: www.krajinoupřilivu.cz

1.–31. 10.

Židovské muzeum v Praze, EHRI-CZ, oddělení skandinávských studií Ústavu germanistiky FF UK – OVK ŽMP, Maiselova 15, Praha 1, 3. patro

Dánští Židé v Terezíně

Výstava o osudech dánských židovských vězňů v Terezíně. Více: www.jewishmuseum.cz

26. 9. 2025–22. 2. 2026

Národní galerie Praha, Staroměstské nám. 12, Praha 1

Aleš Veselý: Retrospektiva – Alešville

První souhrnná retrospektiva sochaře Aleše Veselého, který patří mezi klíčové osobnosti českého poválečného umění. Veselý vynikl zejména monumentálními realizacemi ve veřejném prostoru, a to jak v Čechách, například známým dílem v pražských Bubnech Brána nenávratna, tak v zahraničí. Na výstavě jsou vystaveny mimo jiné svařované objekty ze šedesátých let včetně známé Židle Usurpátor a sedmimetrové plastiky Kaddish, vytvořené v hale Vítkovických železáren v Ostravě. Více: www.ngprague.cz

4. 10. 19.00

Národní divadlo, Národní 2, Praha 1

Andrej Kajdanovskij, Hans van Manen, Eyal Dadon: Sarkasmy (Sarcasms)

Inscenace představující tři díla současného tance. Součástí je Katastrof, ve kterém se

nadějný izraelský choreograf Eyal Dadon zabývá hranicí mezi řádem a chaosem, mezi kontrolou a její ztrátou. Zkoumá, jak člověk reaguje v obtížných situacích, které ho zatěžují. Nechá se zdeptat, nebo pojme složitou zkušenost jako příležitost k růstu? Další termín: 11. 10. Více: www.narodni-divadlo.cz

5. 10. 13.00

Židovské muzeum v Praze –

Sraz u Pinkasovy synagogy, Široká 3, Praha 1

Komentovaná prohlídka Pinkasovy synagogy

5. října, 13 hod., sraz u Pinkasovy synagogy, Široká 3, Praha 1. Vydejte se s námi na komentovanou prohlídku Pinkasovy synagogy, která je také památkou obětí šoa z českých zemí, a venkovní expozice Cesty bez návratu. Areálem vás provede kurátorka výstavy Jana Šplíchalová. Více: www.jewishmuseum.cz

6. 10. 19.00

Židovské muzeum v Praze –

Maiselova synagoga, Maiselova 10, Praha 1

Oslava svátku Sukot

Ve spolupráci s progresivní židovskou komunitou Ec chajim pořádá ŽMP oslavu svátku Sukot, který patří k nejradostnějším svátkům židovského roku. Večer zahájí bohoslužba pod vedením rabína Davida Maxy. Program bude pokračovat v suce na nádvoří před Maiselovou synagogou, kde budete mít možnost zatřást lulavem (arba minim), čtyřmi druhy rostlin, jež symbolizují jednotu a rozmanitost židovského lidu. Pochutnáte si i na tradičním občerstvení. Více: www.jewishmuseum.cz

7. a 8. 10. 20.00

Krajinou přílivu – Libeňská synagoga, Ludmilina 601/4, Praha 8

Beracha

Scénický koncert sboru Veselé chvíle v Libeňské synagoze by měl být večerem zastavení se. Večerem, kdy se zamyslíme nad svou přítomností, nad sebou, nad naším vztahem k času, věčnosti, k B-hu a k modlitbám. Proč se i v té nejtěžší chvíli v životě obracíme právě k B-hu, i když v něj třeba nevěříme? Více: www.krajinoupřilivu.cz

8. 10. 19.00

Divadlo pod Palmovkou, Zenklova 34, Praha 8

Stefano Massini: Projekt Manhattan

Znepokojivá a černě komediální hra o zrodu atomové bomby a morálních dilematech vědců, kteří ji sestrojili. V roce 1938 prchají maďarští židovští fyzici z Evropy a v exilu se snaží předběhnout Hitlera ve vývoji ničivé zbraně. V čele amerického týmu stojí Robert Oppenheimer – muž, který si plně uvědomuje, co jejich objev může způsobit. Jak se rozhodnout, když věda může zároveň zachránit i zničit svět? Další termíny: 23. 10., 3. a 28. 11. Více: www.podpalmovkou.cz

9. 10. 19.30

Divadlo v Řeznické, Řeznická 17, Praha 1

Christopher Hampton: Jeden německý život

Intenzivní monolog ve strhujícím podání Kateřiny Macháčkové. Ignorance, kariérismus, alibismus a neochota převzít vlastní odpovědnost. Vzpomínky Brunhilde Pom-

7. říjen

Druhé výročí

Vzpomínkové setkání

Neděle 5. 10. 2025, 18:00

Příchod od 17:30

Registrace

Místo setkání bude upřesněno po registraci

FEDERACE
ŽIDOVSKÝCH OBČÍ
V ČESKÉ REPUBLICE

JCC
PRAGUE

16

maskil המשכיל

selové, Goebbelsovy sekretářky, nám dávají možnost nahlédnout do banality zla. Režie: Radim Špaček. Další termín: 12. 11. Více: www.reznicka.cz

10.10. 19.00

Švandovo divadlo na Smíchově,
Štefánikova 57, Praha 5

Šoa

Příběh dvou lidí, kteří se ocitli na stejných místech a prožili podobné tragédie, a přesto se nikdy nepoznali. Jejich životní cesty se prolínaly a míjely – oba přežili Terezín, Osvětim, pochod smrti i poválečné křivdy. Skutečný příběh sportovce Miloše Dobrého a herečky Hany Pravdové o tom, jak přežít nacistické peklo. Režie: Daniel Hrbek. Další termíny: 10. 11., 12. 12. Více: www.svandovodivadlo.cz

12.10. 15.00

Židovské muzeum v Praze – Dílna ŽMP,
Maiselova 15, Praha 1

Objevujeme Sukot

Workshop pro rodiny s dětmi připravený ve spolupráci s progresivní židovskou komunitou Ec chajim. Děti si s rabínem Davidem Maxou vyrobí dekorace do suky, vyzkoušejí si sváteční tradice a těšit se mohou také na sladké dobroty. Více: www.jewishmuseum.cz

12.10. 19.00

Rudolfín – Dvořákova síň,
Alšovo nábř. 79/12, Praha 1

Galakoncert k jubileu – Jiří Hošek – 70

Slavnostní galakoncert v pražském Rudolfínu je věnován 70. narozeninám violoncellisty a pedagoga Jiřího Hoška. Společně s ním vystoupí jeho dcera, violoncellistka Dominika Weiss Hošková, a za doprovodu Jihočeské filharmonie pod vedením Aleše Podařila zaznějí díla P. I. Čajkovského a Antonína Dvořáka. Na pódiu se představí také členové rodiny Weissových Amos, Noa, Micha a Adina. Více: www.rudolfin.cz

12.10. 19.30

Krajinou přílivu – Libeňská synagoga,
Ludmilina 601/4, Praha 8

Pacient XY

Příběh lékaře a vizionáře Jana Lukeše, který po neúspěšném „paxistickém puči“ roku 1945 skončil v psychiatrické léčebně, odhaluje spojení geniality a šílenství. Lukeš, posedlý touhou sjednotit lidstvo pomocí vlastních umělých jazyků a děl balancujících mezi poezií a destrukcí, zůstává podmanivou osobností. Dochovaná korespondence s profesorem Stuchlíkem odkrývá jejich napjatý a inspirativní vztah. Další termín: 29. 10. Více: www.krajinoupřilivu.cz

14.10. 19.00

Švandovo divadlo na Smíchově,
Štefánikova 57, Praha 5

Štýrský/Toyen/Heisler

Komorní hra o nepatřičnosti v prostoru, čase a možná i v těle. Tři výrazné osobnosti předválečné avantgardy, tři nezaměnitelné

osudy, a přece tolik společného, že to nemůže být náhoda. Režie: Martina Kinová. Další termíny: 24. 10., 21. a 27. 11. Více: www.svandovodivadlo.cz

16.10. 19.30

Krajinou přílivu – Libeňská synagoga,
Ludmilina 601/4, Praha 8

Matouš Danzer, Ewa Zembok: Morfium

Multižánrová inscenace vychází ze stejnojmenného románu Szczepana Twardocha o slabém, rozervaném člověku zamotaném do velkých dějinných událostí. Další termín: 17. 10. Více: www.krajinoupřilivu.cz

16.–19.10. 19.00–24.00

Židovské muzeum v Praze – Klausová synagoga, U Starého hřbitova 3a, Praha 1

Signal Festival 2025 v Klausově synagoze

Klausová synagoga se v rámci letošního Signal Festivalu promění v místo instalace umělce Jana Poše s názvem Mýtus o hyperrealitě. Záměrem instalace je hledat řešení propojení reality a virtuality, v nichž obě existují v symbióze a vzájemně se pozitivně doplňují. Prostor instalace navozuje prostředí fiktivního výzkumného naleziště a nabízí návštěvníkům roli vědce – archeologa, který odhaluje dynamiku procesů skrytou uvnitř záhadného meteorického objektu. Více: www.jewishmuseum.cz

20.10. 19.00

Krajinou přílivu – Libeňská synagoga,
Ludmilina 601/4, Praha 8

Kazatel: Přemysl Pitter

Repríza představení o Přemyslu Pitterovi, humanistovi, protestantském kazateli, spisovateli a publicistovi. Po druhé světové válce, navzdory divoké touze některých Čechů po pomstě na Němcích, zorganizoval projekt Akce Zámky pro židovské, německé i české děti, bez ohledu na národní či rasový původ. Práce, přístup a myšlenky Přemysla Pittera nás v dnešní době nutí se znovu zamyslet nad pojmy jako národ, nacionalismus, pacifismus, evropanství, emigrace či solidarita. Režie: Jakub Gottwald. Vstup zdarma. Další termín: 21. 10. Více: www.krajinoupřilivu.cz

20.10. 19.00

Divadlo pod Palmovkou – Zenklova 34, Praha 8
Tomáš Dianiška – 294 statečných

Akční béčko o hrdinech operace Anthropoid, doku-fikční hra podle skutečné události o zákulisí největšího hrdinského činu našich dějin. Inscenace získala Cenu divadelních kritiků za poprvé uvedenou českou hru, Cenu Divadelních novin za tvůrčí počín v oboru činoherní divadlo a několik dalších ocenění. Další termíny: 5. a 15. 11. Více: www.podpalmovkou.cz

21.10. 19.00

Divadlo v Dlouhé, Dlouhá 727/39, Praha 1

Tomáš Jarkovský, Jakub Vašíček: Golem

Vydejte se s námi na výlet po stopách legendy o pražském Golemovi. V hudebně-divadelní koláži budeme bloudit staletími a vyprávět

příběh pražské židovské komunity, která tolik přispěla k jedinečnému genu loci i kulturnímu bohatství tohoto města. Další termín: 6. 11. Více: www.divadlodlouhe.cz

22.10. 19.30

Divadlo v Řeznické, Řeznická 17, Praha 1
Marc Delaruelle: Věčná milenka Alma Mahlerová

Chytře vystavěný příběh rozhovoru dámy a jejího nakladatele, který se noří do neuvěřitelných vztahových peripetií slavné múzy a jejich ještě slavnějších mužů. Alma, která čelila dvěma světovým válkám i sama sobě, vás vtáhne a nepustí. Režie a výběr hudby: Peter Gábor. Další termín: 17. 11. Více: www.reznicka.cz

22.10. 18.00

Židovské muzeum v Praze –
Klausová synagoga, U Starého hřbitova 3a, Praha 1

Divadelní představení Příběh knihy a beseda s vnučkou Cornelia Stracha

Pražská premiéra autorského zpracování téměř stoleté historie rodiny Strachovů z Brna, která se odvíjí od příběhu sváteční knihy Machzor zabavené v Terezíně. Ta patřila obchodníkovi Corneliu Strachovi, internovanému v terezínském ghettu. Po 82 letech byla kniha nalezena a vrácena rodině Strachových. Machzor je součástí sbírky 12 000 modlitebních knih odebraných Židům v protektorátu Čechy a Morava. Více: www.jewishmuseum.cz

24.10. 19.30

Divadlo v Řeznické, Řeznická 17, Praha 1
Mark St. Germain: Poslední sezení u doktora Freuda

Psychoanalytické konverzační drama na téma Bůh, sex a smysl života. C. S. Lewis, autor Letopisů Narnie, je pozván na návštěvu k legendárnímu průkopníkovi psychoanalýzy Sigmundu Freudovi. Je právě 3. září 1939. Režie: Radim Špaček. Další termín: 6. 11. Více: www.reznicka.cz

27.10. 18.00

Židovské muzeum v Praze, EHRI-CZ,
oddělením skandinávských studií
Ústavu germanistiky FF UK – Auditorium OVK
ŽMP, Maiselova 15, Praha 1, 3. patro
Dánští Židé v Terezíně

Přednáška historičky Silvie Goldbaum Tarabini z cyklu Nové poznatky a prameny k dějinám holocaustu se zaměří na Terezín z perspektivy dánských vězňů. Po plánované akci nacistů Judenaktion v říjnu 1943 bylo zatčeno a do Terezína deportováno 470 Dánů. Tam byli tito vězni považováni za privilegované, protože od jara 1944 dostávali potravinové balíčky, navštěvoval je Dánský červený kříž a byli osvobozeni od transportů do Osvětimi-Březinky. Přednáška se bude konat v angličtině a bude konsektivně tlumočena do češtiny. Více: www.jewishmuseum.cz

29.10. 18.00

Židovské muzeum v Praze – Auditorium OVK,
Maiselova 15, Praha 1

Autorské čtení knihy Dům v Mautoušově ulici
29. října, 18 hod., Auditorium OVK, Maiselova
15, Praha 1, 3. patro

Spisovatelka Tereza Boučková se s vámi
podělí o úryvky ze své knihy Dům v Mautoušově
ulici. Můžete se těšit na příběh
jednoho stoletého smíchovského domu,
v němž se zrcadlí nejen historie dvacátého
století, ale i současné dění. Čtení doprovodí
písněmi židovský soubor Mišpacha. Více:
www.jewishmuseum.cz

23.10. 19.30

Divadlo v Řeznické, Řeznická 17, Praha 1

Mark St. Germain: Relativita

Autor staví svůj příběh na dramatické spe-
kulaci a fiktivním setkání Alberta Einsteina
a jeho dospělé dcery Lieserl. Einsteinovi se
skutečně předtím, než se oženil se svou první
ženou Milevou, v roce 1902 narodila dcera,

která ale už v roce 1904 záhadně zmizela.

Režie: Miroslav Táborský. Další termín: 27. 11.
Více: www.reznicka.cz

BRNO

28.8.–5.10.

ŠTETL, Muzeum města Brna – Arnoldova vila,
Drobného 299/26

**Rabi Feder Superhero: Kresby Petry
Goldflamové Štětínové a Oto-Antonína
Goldflama**

Výstava originálních kreseb vytvořených pro
dlouhodobý projekt Rabi Feder Superhero,
který je k vidění v prvním patře Arnoldovy
vily. Autory vystavených prací jsou výtvar-
nice Petra Goldflamová Štětínová a Oto-
Antonín Goldflam, student překladatelství
a občasný ilustrátor. Svéraznou formou
zpracovali klíčové momenty života rabína
Richarda Federa, tichého hrdiny v modliteb-
ním plášti. Více: www.stetl.cz

28.8.–31.10.

Centrum židovské kultury ŠTETL,
Okrašlovací spolek pro Lomnici a okolí –
Vila Löw-Beer, Drobného 297, Brno
Nansenovy děti

Poslední možnost navštívit výstavu
Nansenovy děti mapující osud čtyř desítek
československých dětí, které během války
nalezly díky organizaci Nansenhjelpen úto-
čiště v Norsku. Přibližuje tak méně známou
tvář Fridtjofa Nansena, který je u nás znám
především jako polárník. Ten od roku 1920
působil ve Společnosti národů jako vysoký
komisař pro uprchlíky a zasadil se o zavedení
tzv. Nansenova pasu, který pomáhal lidem
bez státní příslušnosti. Expozice vychází
z původního projektu Evy Keckové s názvem
Nansenova nadace. Více: www.stetl.cz

4.9.–18.12.

Malý Mehrin, Vídeňská 14, Brno

Hlasy

Audiovizuální výstava představuje pět
moravských příběhů holocaustu prostřed-
nictvím dobových dopisů oživených AI tech-
nologemi. Autoři výstavy Táňa Klementová
a František Floder využili umělé inteligence
ke kolorování dobových fotografií, genero-
vání grafických motivů, převodu textu na
řeč, tvorbě kinematiky, namlouvání úryvků
z dopisů, retušování poškozených fotografií
či komponování doprovodných melodií.
Expozici doplňují originální dokumenty,
historický kontext i rozhovory s potomky
autorů. Více: www.malymehrin.cz

28.8.2025–30.8.2026

ŠTETL, Muzeum města Brna – Arnoldova vila,
Drobného 299/26

Rabi Feder Superhero

Výstava originálním komiksovým pojetím
Petry Goldflamové Štětínové přibližuje život
a odkaz rabína Richarda Federa (1875–1970),
klíčové osobnosti poválečné obnovy židov-
ského náboženského života v Českosloven-
sku. Federova neokázalost a morální autorita
z něj činí skutečného „superhrdinu“ své
doby. Expozice propojuje historickou auten-
ticitu s výtvarnou stylizací a nabízí jedinečný
pohled na významnou duchovní osobnost
20. století. Hlavní kurátorky: Barbora Dočka-
lová, Markéta Brhlíková. Více: www.stetl.cz

11.10. 19.30

ŠTETL – Kino Scalka, Moravské náměstí 3,
Brno

Disaster Is My Muse

Dokumentární film Disaster Is My
Muse přibližuje život a dílo Arta Spie-
gelmana – komiksového tvůrce, který se
narodil v roce 1948 ve Stockholmu, vyrůstal
v newyorském Queensu a způsobil revoluci
ve světě komiksu. Spiegelmanovo nejslav-
nější dílo MAUS, formované zkušenostmi
a traumatem jeho rodičů, přeživších šoa, je
dojemným mezigeneračním vyprávěním
o holocaustu, které redefinovalo celé
médium – a jako vůbec první komiks získalo
Pulitzerovu cenu. Více: www.stetl.cz

GALA CONCERT FOR THE BIRTHDAY
J I Ř Í H O Š E K "70"

Dominika WEISS HOŠKOVÁ
cello

Jiří HOŠEK
cello, piano

SOUTH BOHEMIAN PHILHARMONIC / ALEŠ PODAŘIL

■ guests

WEISS FAMILY:

program

P. I. TCHAIKOVSKY: Variations on a Rococo Theme Op. 33
Piano Concerto in B-flat minor Op. 23 / 1st mov.

Antonín DVOŘÁK: Cello Concerto in B minor Op. 104

RUDOLFINUM - Dvořák Hall
12. 10. 2025 at 7 pm

TICKETS / VSTUPENKY

■ TRAFIKA "GLO" / Táboritska 26, Praha 3 - Žižkov (u stanice tram. č. 5, 9, 15, 26 - Olsanské náměstí) (Po-Pa 8-17) tel.: 728 115 092
predprodej od 22.4.2025

■ RUDOLFINUM, pokladna CF / Praha 1 bezbarierový vstup z ulice 17. listopadu (Po-Pa: 10-18 h / v červenci a srpnu 10-18 h)
1 hodinu před začátkem koncertu / predprodej od 1.7.2025

Město Rokycany

13. 10. 16.30

ŠTETL – Židovský hřbitov,
Nezamyslova 27/395, Brno

Symbolika židovských náhrobků – komentovaná prohlídka

Židovské náhrobky (macevy), které se tradičně osazují na první výročí úmrtí zesnulého, jsou nejen věčnou připomínkou jednotlivých členů židovských obcí, ale často také uměleckými díly, jejichž realizaci a podobě byla věnována zvláštní pozornost, závislá mimo jiné i na míře společenské prestiže, uměleckého vkusu a asimilace židovských rodin a jejich příslušníků. O tom, co všechno se za jednotlivými znaky hebrejských nápisů může ukrývat, bude na židovském hřbitově v Brně v Nezamyslově ulici vyprávět lektorka moderní hebrejštiny a religionistka Kristýna Zubčáková. Více: www.stetl.cz

19. 10. 19.00

ŠTETL – Vila Löw-Beer, Drobného 297, Brno
Příběh knihy

Autorské zpracování téměř stoleté historie rodiny Strachovy z Brna, které vyrůstá z příběhu knihy zabavené v Terezíně, spící a znovu objevené a navrácené rodině. Machzor Cornelia Stracha byl součástí sbírky 12 000 liturgických knih zabavených Židům na území protektorátu Čechy a Morava. Tiché vyprávění knihy o osudech jejích majitelů svou dějinnou, nedobrovolnou a tragickou jednoduchostí ohlazuje svět. Po skončení představení beseda s Angelou Strach, vnučkou Cornelia Stracha. Námět: Angela Strach. Režie, scénář: Hana Mikolášková. Více: www.stetl.cz

23. 10. 18.00

Národní divadlo Brno – Divadlo Reduta,
Zelný trh 313

Sivan Ben Yishai: Like Lovers Do (Paměti Medúzy)

Medúza byla v řeckém mýtu potrestaná za znásilnění, jehož se na ní dopustil bůh Poseidon. Zdá se to nelogické, ale je to tak. V posledních letech slouží mýtus umělcům po celém světě jako látka, jejímž prostřednictvím se dá hovořit o sexualizovaném násilí a násilí v partnerských vztazích a stejně se motivu Medúzy chápá i dramatička německojazyčného prostoru a izraelských kořenů Sivan Ben Yishai. Režie: Aminata Keita. Více: www.ndbrno.cz

26. 10. 18.00

ŠTETL – Vila Wittal, Hroznová 39, Brno

Koncert Yale Strom & Feri and the Gypsies
Skupina Feri and the Gypsies přináší originální mix romské hudby, swingu a balkánských rytmů. Společně s nimi vystoupí houslista a skladatel Yale Strom (USA), který se již od 80. let věnuje objevování židovských a romských hudebních tradic v Evropě i na Balkáně. Strom, oceňovaný hudebník, autor a dokumentarista, patří k nejvýraznějším osobnostem světového klezmeru. Publikum čeká jedinečný koncert, kde se setká židovská, romská a balkánská hudební tradice. Více: www.stetl.cz

HRADEC KRÁLOVÉ

22. 10. 17.30

Klicperovo divadlo, Dlouhá 99/9,
Hradec Králové

Kafka (Is Not Dead)

Autorská inscenace podle povídek, deníků a dopisů Franze Kafky, v jejímž středu stojí mladý muž, vypravěč a zároveň hlavní postava svého příběhu. Spolu s mnoha barvitými figurkami, které tvořily jeho skutečný a literární svět, ukazují, že Kafkovo dílo není jen „depka pro intelektuály“. Humor, nadsázka, nemá groteska, zpěv, to vše provází Kafku na jeho putování po vlastním životě. Ale není to životopis, spíš autobiografický průzkum s lehkým dotekem šantánu a revue. Napříč stoletím se Kafkova slova zarývají až pod kůži, protože Kafka Is Not Dead. Režie: Marián Amsler. Více: www.klicperovodivadlo.cz

LIBEREC

29. 10. 19.00

Divadlo F. X. Šaldy – Malé divadlo,
Zhořelecká 344/5, Liberec

Petr Jarchovský, Jiří Janků, Petr Svojtka: Musíme si pomáhat

Komediální a současně i dramatický příběh hrdinů proti své vůli, odehrávající se během posledních let druhé světové války na českém maloměstě okupovaném Němci, je chytrou a zábavnou sondou do nitra české národní povahy. Hra vznikla podle úspěšné filmové předlohy Jana Hřebejka a Petra Jarchovského a velmi originálním způsobem dává konkrétní obsah pojmům hrdinství i zbabělosti. Další termíny: 11., 13. 11., 5. a 12. 12. Více: www.saldovo-divadlo.cz

PLZEŇ

8. 6.–31. 10.

Velká synagoga, sady Pětatřicátníků 11, Plzeň
Výstava Hermit Plasy 1993–1999

Výstava fotografií zachycujících mezinárodní umělecká sympozia pořádaná v průběhu 90. let v klášteře v Plasích u Plzně. Na fotografiích bude představen průběh sympozií, vznikající díla, doprovodné akce, tvořící umělci i jedinečná atmosféra. Výstava připomene tuto jedinečnou, zásadní a významnou událost. Více: www.zoplzen.cz

22. 10. 16.00

Rabínský dům, Palackého 3, Plzeň
Vysoké svátky

Přednáška Věry Tydlitátové o Vysokých svátcích. V judaismu se slaví nejméně čtyři nové roky, v tradici však převládá význam podzimního Nového roku zvaného Roš ha-šana. V tento den slaví celý svět své narozeniny, neboť tehdy bylo završeno dílo stvoření.

Deset dní po Roš ha-šana následuje Den smíření, Jom kipur. Období mezi těmito dny se nazývá Deset dní pokání a je to čas

určený ke smíření s Bohem i lidmi, abychom do dalšího roku vstoupili nezatíženi hříchy, vinami a dluhy.

TEREZÍN

12. 6.–31. 10.

Památník Terezín, výstavní prostory IV. dvora
Malé pevnosti, Terezín

Martin Tomášek: Výstava soch a obrazů

Martin Tomášek je v severočeských Teplicích žijící výtvarník, jehož umělecká činnost zahrnuje sochařství, malbu, grafiku, hudbu a performance. Věnuje se širokému spektru experimentálního uměleckého vyjádření a pravidelně vystavuje jak v rámci samostatných, tak kolektivních výstav, přičemž je za svou tvorbu držitelem mnoha ocenění z oblasti alternativní kultury. Je zakladatelem dvou galerií – Vojtěcha Preissiga ve Světcích u Bíliny a dnes již zaniklé Galerie Teplický Šlauch. Více: www.pamatnik-terezin.cz

4. 9.–30. 11.

Předsálí kinosálu Muzea ghetta, Terezín
Evropský humanista Přemysl Pitter

Výstava Národního pedagogického muzea J. A. Komenského představuje život a dílo významného humanisty Přemysla Pittera (1895–1976). Přibližuje jeho činnost v sociálně výchovném zařízení Milíčův dům na pražském Žižkově i poválečnou Akci Zámky, během níž spolu se svými spolupracovníky poskytl péči židovským a německým dětem poznamenaným válkou. Více: www.pamatnik-terezin.cz

11. 9.–31. 12.

Předsálí kina Malé pevnosti,
Památník Terezín

Zdeněk a Radek Květoňovi / Terezinalia / Archeologie změny

Autoři výstavy se zabývají volnou tvorbou v oblasti fotografie, kresby, grafiky, murální malby, grafického designu, instalace a videoartu s důrazem na výzkum a posouvání hranic těchto médií. Projekt Terezinalia: Archeologie změny je rozvrstven do mnoha dílčích přístupů a subtemat. Jedním z rozsáhlejších dlouhodobých terezínských projektů je soubor Teroidy, pracující se sbírkou 864 naskenovaných objektů nasbíraných v terezínském teritoriu, uchopených jako neoarcheologický průzkum pevnostního města. Více: www.pamatnik-terezin.cz

21. 10. 17.00

Filmový festival Za hradby: Obchod na korze
Kinosál Muzea ghetta, Terezín

Projekce slavného československého filmu režisérů Jána Kadára a Elmary Klose natočeného v roce 1965 na motivy novely spisovatele Ladislava Grosmana. Děj filmu vypoovídá o životě v Slovenském státu během druhé světové války, kdy se obyčejný život pod vládou slovenských klerofašistů měnil a mj. probíhala arizace židovského majetku. Po skončení bude následovat debata. Vstup zdarma. Více: www.pamatnik-terezin.cz

Limoncello - לימוןצ'לו

Ingredience:

10 citronů
400 g cukru
400 ml vody
40 ml 96% konzumního alkoholu

Postup:

1. Citrony dobře omyjte a oloupejte – pozor, aby vám na kůře nezůstala bílá část, která je hořká.
2. V hrnci zahřejte vodu, přidejte cukr a míchejte, dokud se úplně nerozpustí. Nechte vychladnout.
3. Do velké sklenice vložte citronovou kůru, zalijte sirupem a alkoholem.
4. Uzavřete a uložte na 3 dny na chladné místo.
5. Poté přecedte, přelijte do lahví a nechte ještě pár dní odpočívat.

Limoncello si nejlépe vychutnáte ledově vychlazené. Tradičně slouží jako digestiv, který po sytějších jídle příjemně osvěží a podporí trávení. Skvěle se ale hodí i do koktejlů – například v podobě oblíbeného Limoncello Spritz, tedy kombinace limoncella, prosecca a sody s kostkou ledu. Pár kapek dodá šmrnc ovocným salátům, dezertům nebo domácí zmrzlíně. A po skončení Sukotu si můžete udělat stejný likér i z etrogu.

AUTORKA RECEPTU A ILUSTRAČNÍ KRESBY
RONI ABRAMSON

Sladce voňavý, jiskřivě žlutý a osvěžující – takový je tradiční italský likér limoncello, který se zrodil na pobřeží Kampánie. V Itálii je limoncello neodmyslitelným digestivem a podává se po dobrém jídle stejně samozřejmě jako espresso. Zkuste si ho připravit podle receptu maminky Roni Abramson, jejíž kořeny sahají do Itálie, a dopřejte si ho letos v suce s přáteli. Je to překvapivě rychlé a jednoduché!

Doporučený playlist: *Le Disque d'or de Dalida*

maskil

VĚSTNÍK MASKIL – registrace MK ČR č. E 14877.
Vydává židovská kongregace Bejt Simcha,
přidružený člen Federace židovských obcí v ČR,
Maiselova 18, 110 00 Praha 1,
IČO: 61385735.

Maskil vychází za laskavé podpory Ministerstva
kultury ČR, Nadačního fondu obětem holocaustu
(NFOH) a Evropské unie progresivního judaismu.

Podpořte časopis MASKIL!

Číslo účtu: 86-8959560207/0100
Variabilní symbol: 03

ŠÉFREDAKTORKA: Radka Lím Labendz
REDAKCE: Michal Spevák, Lubor Falteisek,
Jasmin Carmel, Anna Marie Vančurová.
REDAKČNÍ RADA: Jan Fingerland, Fedor Gál,
Tomáš Novotný, Pavlína Šulcová, Martin Šmok,
Pavel Vrátný
KOREKTURY: Luděk Skok.
GRAFICKÁ ÚPRAVA A SAZBA: Studio Designiq.
TISK: GRAFOTECHNA PLUS, s. r. o.
ISSN: 2570-6373
E-MAIL: redakce@maskil.cz
Uzávěrka tohoto čísla 20. 9. 2025.